

L'espai local a l'Horta-Sud: una bibliografia

Agustí Colomines i Companys
Vicent S. Olmos i Tamarit

L'ESPAI LOCAL BIBLIOGRAFIA DE L'HORTA-SUD Indagacions i propostes

Col·lecció Monografies de l'Horta-Sud/2

Com diu Joan Fuster, reportat pels autors d'aquest llibret, som el que ara som perquè abans vam ser el que fórem. Un altre esperit llevantí —el professor Josep Antoni Maravall— ens ha deixat escrit: «Som el passat en la mida en què ens alcem damunt el sediment de formes de vida que ha quedat rere nostre, de formes culturals que altres homes han anat assajant i al nivell de les quals es troba cada present. Som tot això perquè damunt d'allò i des d'allò vivim. Per això existir és per a l'home existir damunt el nivell del temps.» (Teoria del saber històric).

La història local ¿pot ajudar a aquest «refer» l'altra història, la realment viscuda pels homes de carn i ossos, com desitjava Vicens i Vives? Decididament, sí. I molt. De fet ja ho està fent. Els autors d'aquest llibre que contemem no amaguen llur simpatia i adscripció militant a aquest gènere anomenat «història local», terme tan vague com important avui dia en la historiografia general, i que caldria delimitar i precisar conceptualment, més que més quan existeix confusió amb un altre terme encunyat modernament, el de «microhistòria». Colomines i Olmos es mostren acords a considerar la primacia de la història local damunt la microhistòria, car —diuen— «si la microhistòria és sobretot l'anàlisi del poble menut i dels marginats, la història local hauria d'anar més enllà» (p. 30). S'equivoquen aquells que la consideren un gènere menor (entre d'altres coses perquè, evidentment, la història local té a casa nostra alguns productes impressionables). És més aviat el terme «microhistòria» el que està de moda. «La història local és, al nostre entendre, l'anàlisi de la vida i dels fets passats, prenent com a camp d'observació àmbits socio-geogràfics que, d'una o d'altra manera, presenten alguna unitat.» (p. 29) Arri-

ben a aquesta definició portats de la mà pel concepte d'«espai viscut», concepte d'entitat pròpia, viva i operativa, que no necessàriament ha de coincidir amb el d'espai administratiu o econòmic. Aquest espai, que els autors anomenen espai local, «és l'àmbit de recerca més idoni que permet una aproximació, aprofundida i generalitzable, a la realitat del lloc en relació a esferes més àmplies de la vida social i administrativa que ha estat real en cada etapa històrica». (p. 37)

Però no solament es tracta de teoritzar. Com molt bé adverteixen els autors, l'abundant i notable producció historiogràfica de la comarca de l'Horta valenciana, i en concret de l'Horta-Sud, durant els darrers anys, aconsellava reunir-la en un catàleg i fer-ne un balanç, a més de reflexionar en veu alta sobre allò que és el contingut per essència i excel·lència d'aquest gènere: la història local. Fet això, els autors passen a la segona part, en la qual formulen una sèrie de propostes que es podrien resumir en la petició que el recentment creat Centre d'Estudis d'Història Local, de la Diputació de València, exerceixi d'aglutinador dels projectes de recerca històrica endegats en el seu àmbit geogràfic, que els autors enumeren i no són pas pocs. La tercera i última part del llibre consisteix en el catàleg pròpiament dit. Aquí cal declarar que els autors cauen en el pecat de la «selectivitat» —pecat, doncs, per omissió— i ens donen una recopilació bibliogràfica selectiva; per tant, coixa. D'una banda ressenyen treballs que només arriben a tenir 1 sola pàgina (núms. 85, 105, 118, 120, 144, 145, 293, 305, 333), 2 pàgines (núms. 86, 91, 108, 109, 110, 115, 182, 212, 247, 297, 309, 310, 329, 342), 3 pàgines (núms. 15, 95, 146, 154, 156, 207, 265, 291, 292, 296, 301, 302, 304, 306, 307, 316, 339, 346, 355, 366, 369, 371) o bé 4 pàgines (núms. 78, 82, 89, 127, 129, 130, 131, 132, 135, 136, 137, 138, 147, 149, 150, 151, 215, 236, 248, 262,

263, 273, 280, 282, 295, 298, 300, 303, 317, 337, 340). No hi ha res a dir si el repertori fos exhaustiu. Els autors haurien d'haver recordat que estaven fent una tasca d'arxiver i que la subjectivitat no pot ser mai un criteri arxivístic. A tot estirar, podien indicar les seves preferències personals, però sense passar d'aquí. Pecat, d'altra banda, tant més greu si tenim en compte —com ells mateixos ens fan saber (p. 23)— que l'encàrrec que els fou conferit era el de «recollir el major nombre possible d'estudis sobre la comarca». Per tant, no podien procedir «deixant de banda els estudis més irrellevants» (p. 45) i posant en pràctica allò que anomenen «un control de qualitat» (*ibidem*), d'inevitable tuf de mala recordança. Cada cosa al seu lloc. És boc d'adoptar «un punt de vista crític» (p. 47) en la confecció de catàlegs bibliogràfics, però sense arrogar-se el paper d'inquisidors de la veritat absoluta i acte seguit caure en la contradicció flagrant: «Co-

nèixer i avaluar el que s'investiga i es publica és l'única manera de fer real una història comparada, una història nacional que integre dades, fets i processos socio-econòmics i culturals en la societat civil.» (p. 47) Amb aquest únic defecte —d'altra banda fàcilment subsanable—, el llibre de Colomines i Olmos constitueix una aportació oportuna a la clarificació del debat «història local versus microhistòria» i un estimable servei a la historiografia dels Països Catalans, a través de la punta de llança que en aquests moments és i representa el que amb tota justícia es pot anomenar la nova escola valenciana.

Jaume Codina

Agustí COLOMINES i COMPANYS i Vicent S. OLMOS i TAMARIT: **L'espai local. Bibliografia de l'Horta-Sud. Indagacions i propostes**, Institut d'Estudis Comarcals / Associació de Renovació Pedagògica de l'Horta-Sud, 1990, 156 pp.